Br
C.I.R.A.
5082ul

EMMA GOLDMAN

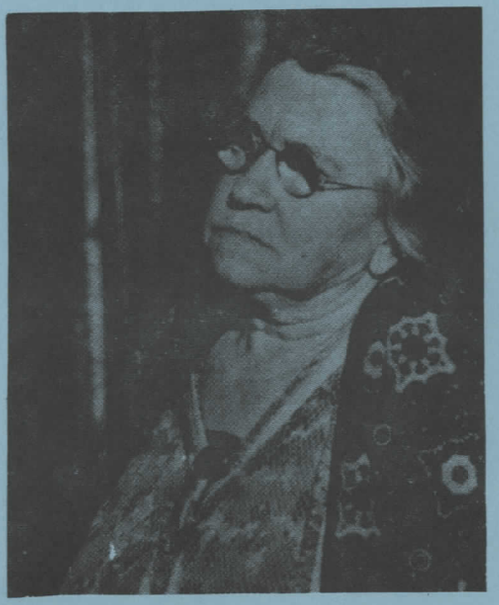

over **SYNDICALISME, GEWELD**

en **SOCIALISME**

EMMA GOLDMAN OVER SYNDICALISME, GEWELD EN SOCIALISME

ANARCHISTIESE UITGAVEN
POSTBUS 1329
AMSTERDAM
POSTGIRO 2879208
t.n.v. Penningmeester A.U.

Eerste druk: November 1978

Vertaald en van noten voorzien door:
Ruud Uittenhout

INHOUD

Verantwoording	blz.	1
Inleiding	-	2
Syndicalisme: theorie en praktijk	-	5
Briefaan Havelock Ellis, Bristol, 8 november 1925	-	21
Socialisme: gevangen in de politieke val	-	26
Noten	-	35

C.I.R.A.

Verantwoording

SYNDICALISM: ITS THEORY AND PRACTICE, dat bedoeld was als lezing, werd in januari-februari 1913 afgedrukt in het tijdschrift "Mother Earth", waarvan Emma Goldman één van de initiatiefnemers was. Later, in datzelfde jaar, werd het artikel als afzonderlijk pamflet gedrukt bij de uitgeverij van het blad, de "Mother Earth" Publishing Association te New York, onder de titel "Syndicalism: the modern menace to capitalism". Een herdruk van het artikel is te vinden in: A.K.Shulman (ed.)-Red Emma speaks: selected writings and speeches by Emma Goldman. New York, 1972 (Random).

De brief aan Havelock Ellis van 8 november 1925 vanuit Bristol is herdrukt in: R. & A.M. Drinnon (ed.)-Nowhere at home, letters from exile of Emma Goldman and Alexander Berkman. New York, 1975 (Schocken).

SOCIALISM: CAUGHT IN THE POLITICAL TRAP, dat waarschijnlijk dateert uit 1913, was eveneens als lezing bedoeld, maar daar het nooit gepubliceerd is in die tijd, moest de hierna volgende vertaling gemaakt worden naar een (misschien onvolledig) getypt exemplaar, dat zich in de "New York Public Library" bevindt. Het artikel is herdrukt in Red Emma speaks.

Inleiding

De laatste tijd neemt de belangstelling voor Emma Goldman (1869-1940), "de moeder van het anarchisme" sterk toe, getuige de diverse herdrukken en nieuwe vertalingen van haar werken (1) en de verschillende artikelen, die met de regelmaat van een klok verschijnen (2).

Zelf heeft ze haar wederwaardigheden en lotgevallen op schrift gesteld in het uiterst boeiende en leesbare Living my life (3), dat de periode tot 1928 beslaat. Zodoende zijn bijvoorbeeld haar ervaringen tijdens de Spaanse Burgeroorlog niet in deze autobiografie opgenomen, maar de historicus Kern heeft deze leemte op meer dan voortreffelijke wijze gevuld (4) en verder verschaft een aantal biografieën (5) duidelijkheid op bijna alle punten die na 1928 van belang zijn.

Niet toevallig komt de hernieuwde belangstelling voor "Red Emma" juist van feministische zijde (6): haar visie op de vrouw was zeker voor die tijd progressief en geëmancipeerd te noemen. Helaas wordt Emma Goldman door de vrouwenbeweging bijna gemonopoliseerd, veelal wordt dat aspect zozeer benadrukt dat er een karikaturaal portret overblijft: voor Goldman vormde het emancipatieproces in zijn algemeenheid één van de meest essentiële bestanddelen van het anarchisme.

Emma Goldman, die in Rusland geboren werd, kwam op 17 jarige leeftijd naar Amerika, waar ze al spoedig in de anarchistische beweging werd opgenomen, mede dankzij haar vriendschap met Johann Most (7) en Alexander Berkman. In Living my life beschrijft ze op humoristische wijze het begin van haar kennismaking met Berkman (8), die zou duren tot Berkman een einde aan zijn leven maakte in 1936.

Samen bereidden ze in 1892 een aanslag op

Henry Clay Frick, de directeur van de Carnegie vestiging in Homestead, voor, die tot in de details door Berkman zelf beschreven is in zijn Prison memoirs of an anarchist (9). De (mislukte) aanslag bracht Berkman voor 14 jaar in de gevangenis. Zelf werd Emma Goldman een jaar later tot één jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens "opruiende aktiviteiten": ze had werklozen opgeroepen werk en voedsel te eisen.

In 1901 moest Emma Goldman enige tijd uit het openbare leven verdwijnen, daar haar naam in verband werd gebracht met de zich anarchist noemende Czolgosz, de man die president MacKinley vermoordde: daartoe zou hij geïnspireerd zijn door de ideëen van Emma Goldman (10).

Pas rond 1906 laat Emma Goldman weer blijken terug te zijn, ze richt het cultureel-politieke blad "Mother Earth" op, dat na tal van moeilijkheden in 1917 wordt opgeheven. In datzelfde jaar starten Goldman en Berkman hun pacifistische campagne tegen oorlog en dienstplicht, wat hen op twee jaar gevangenisstraf komt te staan: de "Free Speech Movement" (11) had gefaald, de "Red Scare" was in volle gang.

Eind 1919 werden beiden gedeporteerd naar Rusland, waar ze aanvankelijk enthousiast meewerkten aan de revolutie. Nadat hen echter duidelijk was geworden dat de "Arbeiders- en Boerenstaat" andersdenkenden onderdrukte en vervolgde, keerden Goldman en later Berkman zich in woord en geschrift tegen de Bolsjewistische diktatuur (12).

Na talloze omzwervingen, die haar voerden door o.m. Zweden, Duitsland, Frankrijk, Spanje en weer Amerika, stierf Emma Goldman op 14 mei 1940 in Canada.

De verdiensten van Emma Goldman voor het anarchisme zijn enorm en de terreinen waarop zij zich bewoog, variëren van geboortebeperking tot het populariseren van Ibsen. Wie haar geschrif-

ten doorleest komt dan ook de meest uiteenlopende onderwerpen tegen.

Met o.m. Berkman en Most verbreidde ze in Amerika het communistische anarchisme, dat vóór hun komst vrijwel onbekend was: Amerika had een eigen, individueel anarchistische traditie (13).

De persoon Goldman wekte zowel begrip en bewondering als afkeer en verzet op. Bekend is het rijmpje van een zeven jaar oud meisje:

I am oh so sorry
That our president is dead,
And everybody's sorry
so my father said;
And the horrid man who killed him
Is a-sitting in his cell
And I'm glad that Emma Goldman
Doesn't board at this hotel (14).

Binnen de overwegend conservatieve Amerikaanse arbeidersbeweging was Emma Goldman verre van populair en ook individueel anarchisten als Tucker waren niet zo blij met haar (15). Desondanks of misschien mede daardoor is haar invloed met name in Amerika nog merkbaar (16).

Ruud Uittenhout

SYNDICALISME: THEORIE EN PRAKTIJK

Gezien het feit dat de in het syndicalisme belichaamde ideëen de laatste halve eeuw door de arbeiders in de praktijk zijn gebracht, zelfs al was dat zonder dat zij zich daarvan maatschappelijk bewust waren; dat vijf mensen in dit land er met hun leven voor moesten boeten omdat zij syndicalistische methoden propageerden als de effectiefste in de strijd van de arbeid tegen het kapitaal (17); en dat verder het syndicalisme sinds 1895 bewust in praktijk gebracht is door de Franse, Italiaanse en Spaanse arbeiders, is het nogal vermakelijk ervan getuige te zijn sommige mensen in Amerika en Engeland zich op het syndicalisme te zien storten alsof het een geheel nieuw verschijnsel is, waar ze nog nooit van hebben gehoord.

Het is verbazingwekkend hoe naïef Amerikanen zijn, hoe primitief en onvolwassen in zaken van internationaal belang. Ondanks al het gepoch op zijn praktische instelling is de doorsnee Amerikaan de laatste om zich de moderne middelen en taktieken eigen te maken, die gebruikt worden in de grote strijd van zijn tijd. Altijd blijft hij wat idee en methode betreft achter bij de Europese arbeiders, die ze al jarenlang met groot succes toepassen.

Natuurlijk kan hiertegen worden aangevoerd dat dit alleen maar een teken van jeugdigheid is van de kant van de Amerikaan. En het is inderdaad prachtig om een jonge geest te bezitten, die popelt om te ontvangen en waar te nemen. Maar helaas schijnt de Amerikaanse geest nooit te groeien, volwassen te worden en zijn denkbeelden uit te kristalliseren.

Misschien kan een Amerikaanse revolutionair daarom tegelijkertijd politicus zijn. Dat is ook de reden waarom de leiders van de Industrial Workers of the World in de socialistische partij blijven, die vijandig staat tegenover zowel

de beginselen als de aktiviteiten van de IWW. Ook waarom een starre marxiaan anarchisten voor zou kunnen stellen samen te werken met de factie die zijn loopbaan begon met een uiterst bittere en boosaardige vervolging van één van de pioniers van het anarchisme, Michael Bakoenin. Kortom, in de vage, onzekere geest van de Amerikaanse radicaal zijn de meest tegenstrijdige ideëen en methoden mogelijk. Het gevolg is een trieste chaos in de radicale beweging, een soort intellectuele mengelmoes, die kraak noch smaak heeft.

Juist op dit ogenblik is het syndicalisme het favoriete tijdverdrijf van vele Amerikanen, zogenaamde intellectuelen, niet dat ze er iets van afweten, behalve dat enkele grote autoriteiten - Sorel, Bergson en anderen - ervoor staan: omdat de Amerikaan zonder het stempel der autoriteit geen idee accepteert, hoe juist en waardevol het ook moge zijn.

Onze burgerlijke tijdschriften staan vol met verhandelingen over het syndicalisme. Eén van onze conservatiefste universiteiten heeft het zelfs bestaan om met toestemming van een hoogleraar een werk van één van haar studenten over het onderwerp uit te brengen. En dit alles niet omdat het syndicalisme een macht is die succesvol in praktijk wordt gebracht door de Europese arbeiders, maar omdat het - zoals ik al gesteld heb - officieel, van overheidswege bekrachtigd is.

Alsof het syndicalisme is uitgevonden door de filosofie van Bergson of de theoretische verhandelingen van Sorel en Berth, en het al niet bestond en leefde onder de arbeiders lang voordat deze mensen erover schreven. Wat het syndicalisme onderscheidt van de meeste filosofieën is, dat het een weerspiegeling is van de revolutionaire arbeidsfilosofie die opgevat en geboren wordt in de dagelijkse strijd, door de ervaringen van de arbeiders zelf en niet in universiteiten, academies, bibliotheken of in de geest van

de één of andere geleerde ontstaan is. De revolutionaire arbeidsfilosofie is de werkelijke en essentiële betekenis van het syndicalisme.

Al in 1848 zag een groot aantal arbeiders de volslagen zinloosheid van politieke middelen als steun in hun economische strijd. Al in die tijd eiste men direkte economische maatregelen tegenover de nodeloze energieverspilling van politieke middelen. Dat was niet alleen het geval in Frankrijk, maar zelfs al eerder in Engeland, waar Robert Owen, de ware revolutionaire socialist, soortgelijke ideëen propageerde.

Na jarenlang agiteren en experimenteren werd de gedachte aanvaard op de eerste vergadering van de Internationale in 1867 (18), in de resolutie dat de economische bevrijding van de arbeiders het voornaamste doel van de revolutionairen moet zijn, waar al het andere aan ondergeschikt moet zijn.

In feite bracht dit overtuigde radicale standpunt tenslotte de splitsing in de revolutionaire beweging van die dagen in twee facties teweeg: de ene, onder leiding van Marx en Engels, streefde naar politieke macht; de andere, onder leiding van Bakoenin en de Latijnse arbeiders, ging gestaag voort langs industriële en syndicalistische wegen. De verdere ontwikkeling van die twee vleugels is iedere weldenkende man en vrouw bekend: de ene heeft zich gaandeweg gecentraliseerd in een reusachtige machine, die als enig doel de verovering van de politieke macht binnen de bestaande kapitalistische staat heeft; de andere is een steeds belangrijkere revolutionaire factor aan het worden, die door haar vijanden gevreesd wordt als de grootste bedreiging voor haar heerschappij.

Als afgevaardigde op het anarchistische congres van Parijs in 1900 kwam ik voor het eerst in contact met de werking van het syndicalisme. De anarchistische pers had het syndicalisme al

jarenlang daarvoor bediscussieerd; zodoende wisten wij anarchisten iets van het onderwerp. Maar diegenen van ons die in Amerika woonden, moesten zich tevreden stellen met de theoretische zijde ervan.

In 1900 zag ik echter de gevolgen ervan op de arbeid in Frankrijk: de kracht, het enthousiasme en de hoop die het syndicalisme de arbeiders gaf. Ik had ook het geluk te horen over de man die meer dan wie ook het syndicalisme in bewuste arbeidersbanen had geleid, Fernand Pelloutier. Helaas kon ik deze opmerkelijke jongeman niet ontmoeten, omdat hij toen al erg aan kanker leed (19). Maar waar ik ook ging, wie ik ook sprak, de liefde en toewijding voor Pelloutier was enorm en allen waren het erover eens dat hij de ontevreden krachten in de Franse arbeidersbeweging bijeen had gebracht en hen geïnspireerd had tot een nieuw leven en een nieuw doel, het syndicalisme.

Bij mijn terugkeer in America begon ik onmiddellijk de syndicalistische ideëen, vooral de direkte aktie en de algemene werkstaking, te propageren. Maar het was tegen dovemansoren, geen enkel begrip, zelfs niet bij de radicalere elementen, en volslagen ongeïnteresseerdheid in de arbeidersgelederen.

In 1907 ging ik als gedelegeerde naar het anarchistische congres in Amsterdam en toen ikin Parijs verbleef, ontmoette ik daar de aktiefste syndicalisten van de Confédération Générale du Travail: Pouget, Delesalle, Monatte en vele anderen. Wat meer zegt, ik had de gelegenheid het syndicalisme in zijn dagelijkse werking, in zijn meest constructieve en inspirerende vormen te zien.

Ik noem dit om aan te geven dat mijn kennis van het syndicalisme niet komt van Sorel,

Bergson of Berth, maar van werkelijk contact met en observatie van het enorme werk dat verricht wordt door de Parijse arbeiders in de gelederen van de Confédération. Het zou een heel boekwerk kosten om tot in de details te bespreken wat het syndicalisme doet voor de Franse arbeiders. In de Amerikaanse pers lees je alleen over verzetmethoden, stakingen en sabotage, over de conflicten van de arbeid met het kapitaal. Dat zijn ongetwijfeld heel belangrijke zaken en toch ligt de voornaamste waarde van het syndicalisme veel dieper. Het ligt in het constructieve en opvoedkundige gevolg op het leven en denken van de massa.

Het fundamentele verschil tussen het syndicalisme en de oude vakbondsmethoden is dit: terwijl de oude vakbonden zich zonder uitzondering binnen het loonstelsel en het kapitalisme bewegen, dat ze als onvermijdelijk erkennen, verwerpt en veroordeelt het syndicalisme de huidige industriële toestand als onjuist en misdadig, waarvan de arbeider geen blijvende resultaten behoeft te verwachten.

Natuurlijk strijdt het syndicalisme net als de oude vakbonden voor onmiddellijke verbeteringen, maar het is niet zo onnozel te pretenderen dat de arbeid menselijke toestanden kan verwachten van een onmenselijke economische verhouding in de maatschappij. Het ontrukt de vijand dus alleen datgene waartoe hij gedwongen kan worden; over het geheel genomen echter streeft het syndicalisme naar en concentreert het zijn krachten op de totale omverwerping van het loonstelsel. Het syndicalisme gaat nog verder: het streeft ernaar de arbeid te bevrijden van elke instelling die niet de vrije ontwikkeling van de produktie voor het welzijn van de gehele mensheid heeft. Kortom, het uiteindelijke doel van het syndicalisme is de maatschappij opnieuw op te bou-

wen van haar huidige gecentraliseerde, autoritaire en brute staat tot een vrije samenleving, die gebaseerd is op gefedereerde groepen van arbeiders, die zich organiseren met economische en sociale vrijheid als grondslag.

Met dit doel voor ogen werkt het syndicalisme in twee richtingen: ten eerste ondermijnt het de bestaande instellingen; ten tweede ontwikkelt en schoolt het de arbeiders en hun geest van solidariteit en bereidt het hen voor op een volledig, vrij leven, als het kapitalisme zal zijn afgeschaft.

In wezen is het syndicalisme de economische uitdrukking van het anarchisme.Dat verklaart de aanwezigheid van zoveel anarchisten in de syndicalistische beweging. Net als het anarchisme bereidt het syndicalisme de arbeiders voor langs een direkte economische weg, zowel als bewuste faktoren bij het heropbouwen van de maatschappij langs autonome, industriële wegen, als tegen de verlammende werking van het centralisme met zijn bureaucratische, corrumperende werking, wat inherent is aan alle politieke partijen.

Zich ervan bewust zijnde dat de vierkant tegenover elkaar staande belangen van kapitaal en arbeid nooit verzoend kunnen worden, moet het syndicalisme noodzakelijkerwijs de oude, verroeste, versleten vakbondsmethoden verwerpen en zich zowel uitspreken voor een openlijke oorlog tegen het kapitalisme als tegen elk instituut dat tegenwoordig het kapitalisme steunt en beschermt.

Als logische consequentie verwerpt het syndicalisme in zijn dagelijkse strijd het loonstelsel, omdat het kapitaal en arbeid niet als gelijken erkent en zodoende kan het geen enkele overeenkomst goedkeuren waarbij de één de macht heeft de ander te breken, terwijl de ander zich daar zonder meer bij moet neerleggen.

Om soortgelijke redenen verwerpt het syndica-

lisme onderhandelingen in arbeidsconflicten, omdat een dergelijke procedure er alleen toe dient de vijand tijd te geven zich op de afloop van het gevecht voor te bereiden, waardoor juist het doel dat de arbeiders wilden bereiken, verijdeld wordt. Het syndicalisme komt eveneens op voor spontaniteit als de behoeder van de strijdkracht van de arbeid en ook omdat het de vijand ongemerkt overrompelt en hem zodoende dwingt tot een snelle regeling, wil het hem geen grote verliezen opleveren.

Het syndicalisme verwerpt een grote vakbondsschatkist, omdat geld in de arbeidersgelederen net zo'n corrumperend element is als bij de kapitalisten. Wij in Amerika weten maar al te goed hoe waar dat is. Als de arbeidersbeweging in dit land niet gesteund zou worden door zulke grote fondsen, zou ze niet zo conservatief zijn en zouden de leiders niet zo snel corrupt worden. De hoofdreden voor de tegenstand van het syndicalisme tegen een grote schatkist bestaat uit het feit dat er klassenonderscheid door ontstaat, die zo schadelijk is voor de solidariteit. De arbeiders, wier organisatie een goed gevulde kas bezit, beschouwen zich superieur aan hun armere broeders, net zoals ze denken beter te zijn dan de man die twee kwartjes per dag minder verdient.

De belangrijkste ethische waarde van het syndicalisme bestaat uit de nadruk die het legt op de noodzakelijkheid van de arbeid zich te ontdoen van verdeeldheid, parasitisme en corruptie binnen haar gelederen. Het tracht toewijding, solidariteit en enthousiasme aan te kweken, die veel essentiëler en belangrijker zijn in de economische strijd dan geld.

Zoals ik al gesteld heb, is het syndicalisme uitgegroeid boven de teleurstellingen die de arbeiders ervaren hebben in politieke en parlementaire zaken. In de loop van zijn ontwikkeling

heeft het syndicalisme geleerd de staat - met haar spreekbuis, het vertegenwoordigende stelsel - te zien als één van de sterkste pijlers van het kapitalisme; precies zoals het geleerd heeft dat leger en kerk de belangrijkste ondersteuners van de staat zijn. Daarom heeft het syndicalisme het parlementarisme en de politieke werktuigen de rug toegekeerd en zich gericht op het economische gebied, de enige plaats waarop de gladiator arbeid haar vijand succesvol tegemoet kan treden.

Historische ervaringen ondersteunen de syndicalisten in hun onverzoenlijke strijd tegen het parlementarisme. Velen die het politieke leven binnengetreden waren en zich niet wilden laten corrumperen, trokken zich uit het ambt terug om zich aan de economische strijd te wijden - Proudhon, de Nederlandse revolutionair Nieuwenhuis, Johann Most en talrijke anderen (20). Terwijl degenen die in het politieke moeras bleven steken, uiteindelijk hun vertrouwen beschaamd zagen zonder iets voor de arbeid bereikt te hebben. Maar het is niet nodig hier de politieke geschiedenis te bespreken. Het is voldoende te zeggen dat syndicalisten als gevolg van bittere ervaringen anti-parlementair zijn geworden.

Evenzo hebben de ervaringen hun anti-militaristische houding bepaald. Steeds weer is het leger gebruikt om stakers neer te schieten en om op het misselijkmakende patriottisme (21) te wijzen, met als doel de arbeiders tegen zichzelf te verdelen en de meesters aan de buit te helpen. De inbreuk die het syndicalisme gemaakt heeft op het patriottische bijgeloof blijkt duidelijk uit de angst van de heersende klasse voor de loyaliteit van het leger en de strenge vervolging van anti-militaristen (22). Natuurlijk beseft de heersende klasse veel beter dan de arbeiders dat als de soldaten weigeren hun superieuren te gehoorzamen, het gehele kapitalis-

tische stelsel ten dode is opgeschreven. En waarom zouden de arbeiders zich opofferingen getroosten voor hun kinderen als die gebruikt kunnen worden om hun eigen ouders neer te schieten? Daarom is het syndicalisme niet alleen consequent in zijn anti-militaristische agitatie; het is uiterst praktisch en verregaand inzoverre het de vijand berooft van zijn sterkste wapen tegen de arbeid.

Nu, wat betreft de methoden die het syndicalisme gebruikt - de direkte aktie, sabotage en de algemene werkstaking.

> Direkte aktie: bewust individueel of collectief pogen te protesteren tegen sociale wantoestanden of die te genezen door de systematische toepassing van de economische macht van de arbeiders.

Sabotage is beschreven als misdadig, zelfs door zogenaamde revolutionaire socialisten. Als je natuurlijk gelooft dat eigendom, dat de producent uitsluit van het gebruik ervan, gerechtvaardigd is, dan is sabotage inderdaad misdadig. Maar tenzij een socialist onder invloed blijft staan van onze burgerlijke moraal - een moraal die enkelen in staat stelt de aarde ten koste van velen te monopoliseren - kan hij niet consequent volhouden dat kapitalistisch eigendom heilig is. Sabotage ondermijnt deze vorm van persoonlijk eigendom. Is het daarom misdadig? Integendeel, het is ethisch in de meest juiste zin, daar het de maatschappij helpt zich te ontdoen van haar ergste vijand, de schadelijkste factor in het maatschappelijke leven.

Sabotage geschiedt voornamelijk door met alle mogelijke middelen het gangbare produktieproces te belemmeren, waarbij de vastbeslotenheid van de arbeiders om te geven naar wat ze ontvangen, en niet meer, wordt gedemonstreerd.

Ten tijde van de Franse spoorwegstaking van 1910 bijvoorbeeld, werden bederflijke waren vervoerd in langzaam rijdende treinen of in tegengestelde richting van wat de bedoeling was. Wie behalve de meest doorgewinterde filistijn zal dat misdadig noemen? Als de spoorwegmensen zelf honger lijden en het "onschuldige" publiek niet genoeg solidariteitsgevoel bezit om erop aan te dringen dat deze mensen genoeg krijgen om van te leven, heeft het de sympathie van de stakers verspeeld en moet het de consequenties dragen.

Een andere vorm van sabotage gedurende deze staking bestond uit het plaatsen van zware kisten op goederen waarop stond "Voorzichtig", glaswerk en kostbare wijnen. Volgens de wet mag dit een misdaad geweest zijn, maar vanuit de gewone man gezien was het een heel zinnige zaak. Hetzelfde geldt voor het in de war sturen van een weefgetouw in een weverij of het naar de letter van de wet leven, met al zijn bureaucratische rompslomp, wat de Italiaanse spoorwegmensen deden, waarmee ze de spoorwegen in verwarring brachten. Met andere woorden, sabotage is alleen maar een verdedigingswapen in de industriële strijd, dat des te effectiever is omdat het het kapitalisme raakt op de meest kwetsbare plaats, de portemonnaie.

Door de algemene werkstaking betekent syndicalisme het stilleggen van het werk, het ophouden van de arbeid. Een dergelijke staking hoeft niet uitgesteld te worden totdat alle arbeiders van een bepaalde plaats of een bepaald land er klaar voor zijn.

Zoals zowel door Pelloutier, Pouget als anderen, en vooral door de recentelijke gebeurtenissen in Engeland is aangetoond, kan de algemene werkstaking begonnen worden door één industrie en een ontstellende macht uitoefenen. Het is alsof men plotseling roept "Stop de

dief". Onmiddellijk zullen anderen het geroep overnemen tot de lucht er vol van is. De algemene werkstaking, begonnen door een bewuste organisatie, door één industrietak of door een kleine, bewuste minderheid onder de arbeiders, vormt de industriële kreet "Stop de dief", die snel overgenomen wordt door vele andere industrieën en zich binnen korte tijd als een lopend vuurtje verspreidt.

Eén van de bezwaren van de politici tegen de algemene werkstaking is dat ook de arbeiders zouden lijden onder de ontberingen. In de eerste plaats zijn de arbeiders gewend aan honger; in de tweede plaats is het zeker dat een algemene werkstaking sneller zal uitmonden in een regeling dan een gewone staking. Kijk maar eens naar de transport- en mijnstakingen in Engeland: hoe snel de machthebbers van staat en kapitaal gedwongen werden vrede te sluiten. Bovendien erkent het syndicalisme het recht van de producenten op de zaken die zijzelf tot stand hebben gebracht; namelijk het recht van de arbeiders zichzelf te helpen als de staking niet uitmondt in een snelle overeenkomst.

Als Sorel stelt dat de algemene werkstaking een noodzakelijke inspiratie is voor de bevolking om het leven zin te geven, drukt hij een gedachte uit die de anarchisten nooit hebben nagelaten te benadrukken. Toch ben ik het niet met Sorel eens dat de algemene werkstaking een "sociale mythe" is die nooit gerealiseerd kan worden. Ik geloof dat de algemene werkstaking een feit zal worden zodra de arbeid haar volle waarde beseft - zowel haar destructieve als constructieve waarde, wat inderdaad vele arbeiders over de gehele wereld zich beginnen te realiseren.

Deze syndicalistische gedachten en methoden kunnen sommigen als louter negatief zien, ofschoon ze het geenszins zijn wat betreft hun

gevolgen op de huidige maatschappij. Maar het syndicalisme heeft ook een direkt positief aspect. In feite wordt veel meer tijd en moeite besteed aan die fase dan aan alle andere. Verscheidene vormen van het syndicalistische werk zijn ontworpen om de arbeiders, zelfs binnen de huidige sociale en industriële situatie, voor te bereiden op het leven in een nieuwe en betere maatschappij. Voor dat doel worden de massa's opgeleid met wederzijdse hulp en broederschap, wordt hun initiatief en zelfbewustzijn ontwikkeld en een esprit de corps gesteund, wier ziel de solidariteit van doel en de gemeenschap van belangen van het internationale proletariaat is.

De belangrijkste van deze aktiviteiten zijn de mutualitées of verenigingen voor wederzijdse hulp, die werden opgericht door de Franse syndicalisten. Hun doel is om allereerst werk te vinden voor werkloze leden en die wederzijdse bijstand uit te breiden die berust op het bewustzijn van de identiteit van de arbeidersbelangen over de gehele wereld.

In zijn "De arbeidersbeweging in Frankrijk" stelt de heer L.Levine dat tijdens het jaar 1902 meer dan 74.000 arbeiders uit een totaal van 99.000 sollicitanten door deze verenigingen aan werk werden geholpen, zonder gedwongen te worden zich te onderwerpen aan de afpersing van de zwendelaars van arbeidsbureaus.

Deze vormen zowel een bron van diepe vernedering van de arbeider als van de meest schaamteloze uitbuiting. Dat geldt vooral voor Amerika, waar de arbeidsbureaus in vele gevallen ook verkapte detective bureaus zijn, die werkloze arbeiders onder valse beloften van vast en winstgevend werk, stakingen neer laten slaan.

De Franse Confédération was zich al lang bewust van de valse rol van arbeidsbureaus als bloedzuigers op de werkloze arbeider en broed-

plaatsen van laaghartigheid. Door te dreigen met een algemene werkstaking dwongen de Franse syndicalisten de regering de zwendelaars van de arbeidsbureaus aan te pakken en de eigen mutualitées van de arbeiders hebben ze bijna geheel vervangen, tot groot economisch en moreel voordeel van de arbeid.

Naast de mutualitées hebben de Franse syndicalisten andere aktiviteiten ontplooid, die ten doel hebben de arbeid tot nauwere banden van solidariteit en wederzijdse hulp aaneen te smeden. Hieronder vallen de pogingen om arbeiders bij te staan, die van plaats tot plaats trekken. Zowel de praktische als ethische waarde van dergelijke bijstand is onschatbaar. Het schept een geest van kameraadschap en geeft een gevoel van zekerheid je één te voelen met de grote arbeidersfamilie. Dat is één van de belangrijke effecten op de syndicalistische geest in Frankrijk en andere Latijnse landen. Wat is er juist in dit land een geweldige behoefte aan dergelijk werk. Kan er nog iemand twijfelen aan de betekenis van het bewustzijn van de arbeiders, die uit Chicago naar b.v. New York komen en er zeker van zijn daar bij hun kameraden huisvesting en voeding te krijgen tot ze werk hebben gevonden? Dit soort werk is de arbeiderslichamen in dit land volkomen vreemd en als gevolg daarvan is de rondtrekkende arbeider die werk zoekt - de "knapzak" - voortdurend overgeleverd aan de genade van de veldwachter en agent, een slachtoffer van landloperswetten en het ongelukkige materiaal, waaruit onder de druk der omstandigheden het leger der schurftigen wordt gerecruteerd.

Toen ik op het hoofdkwartier van de Confédération was, heb ik herhaaldelijk meegemaakt dat arbeiders, die met hun vakbondskaart uit verscheidene delen van Frankrijk en zelfs uit andere Europese landen kwamen, voedsel en huis-

ting kregen en werden aangemoedigd door elk bewijs van broederschap en door hun medearbeiders van de Confédération op hun gemak werden gesteld. Dankzij deze syndicalistische aktiviteiten wordt de Franse regering tot op zekere hoogte gedwongen het leger te gebruiken als stakingbreker, omdat weinig arbeiders zich dankzij de inspanningen en taktieken van het syndicalisme voor dergelijke diensten laten lenen.

Niet minder belangrijk dan het wederzijdse hulpwerk van de syndicalisten is de samenwerking die door hen tot stand is gebracht tussen de stad en het platteland, tussen de fabrieksarbeider en de boerenknecht of de pachter, die de arbeiders van voedsel voorziet tijdens stakingen of voor de kinderen van de staker zorgt. Deze vorm van praktische solidariteit is in dit land voor het eerst toegepast tijdens de Lawrence-staking (23) en met inspirerende gevolgen.

En al deze syndicalistische aktiviteiten zijn doordrongen van opvoedkundig werk, dat systematisch wordt doorgevoerd op alle avondscholen, waar alle onderwerpen van vitaal belang behandeld worden vanuit een onbevooroordeeld, libertair standpunt - niet de gekunstelde "kennis", waarmee de hoofden in onze openbare scholen worden volgepropt. Het opvoedkundige gebied is werkelijk fenomenaal, met inbegrip van geslachtshygiëne, de verzorging van vrouwen tijdens zwangerschap en bevalling, het verzorgen van huis en kinderen, sanitaire voorzieningen en algemene hygiëne; in feite krijgt elke tak van het menselijk weten - wetenschap, geschiedenis, kunst -, tezamen met de praktische toepassing ervan, grondige aandacht in de daarvoor opgerichte arbeidersbibliotheken, apotheken, concerten en festivals, waaraan de grootste artiesten en littérateurs van Parijs het als een eer beschouwen eraan mee te mogen wer-

ken.

Eén van de belangrijkste taken van het syndicalisme is de arbeiders nu voor te bereiden op hun rol in een vrije maatschappij. Daarom geven de syndicalistische organisaties hun leden tekstboeken over elke handel en industrie, die erop gericht zijn de arbeider op zijn gebied deskundig te maken, een meester van zijn vak, met als doel hem bekend te maken met alle takken van zijn industrie, zodat, wanneer de arbeid tenslotte de produktie en distributie overneemt, de bevolking volledig voorbereid zal zijn op het succesvol beheren van de eigen zaken.

Een voorbeeld van de effectiviteit van deze opvoedkundige campagne van het syndicalisme wordt gegeven door de spoorwegmensen van Italië, wier grondige beheersing van alle details van het transportwezen zo groot is, dat ze de Italiaanse regering konden aanbieden de spoorwegen van het land over te nemen en verzekeringen konden geven dat hun operatie economischer zou verlopen en met minder ongelukken gepaard zou gaan dan nu onder de regering het geval is.

Hun vermogen de produktie voort te zetten, is treffend aangetoond door de syndicalisten in verband met de glasblazersstaking in Italië. Daar besloten de stakers in plaats van stil te blijven zitten gedurende het verloop van de staking, zelf de glasproduktie voort te zetten. De prachtige solidariteit, die het gevolg was van de syndicalistische propaganda, stelde hen in staat binnen ongelooflijk korte tijd een glasfabriek op te zetten. Een oud gebouw, dat voor dat doel gehuurd werd en waarvan het in de juiste staat brengen normaal maanden gekost zou hebben, werd binnen een paar weken door de solidaire arbeid van de arbeiders, geholpen door hun kameraden die na

hun werktijd met hen mee zwoegden, in een glasfabriek veranderd. Daarna namen de stakers hun glasblaasfabriek in gebruik en gedurende de staking bleek hun coöperatieve werk-en distributieplan op elk denkbaar gebied zo bevredigend te zijn geweest, dat de experimentele fabriek permanent werd gemaakt en een deel van de glasblaasindustrie in Italië is nu in handen van de coöperatieve arbeidersorganisaties.

Deze toegepaste scholingsmethode oefent de arbeider niet alleen in zijn dagelijkse strijd, maar dient ook om hem toe te rusten voor de algemene strijd en de toekomst, als van hem verwacht wordt dat hij zijn plaats in de gemeenschap kan innemen als intelligent, bewust wezen, zodra het kapitalisme is afgeschaft.

Bijna alle leidende syndicalisten zijn het er met de anarchisten over eens dat een vrije maatschappij alleen kan ontstaan door vrije associatie en dat het uiteindelijke succes zal afhangen van de intellectuele en morele ontwikkeling van de arbeiders, die het loonstelsel zullen vervangen door een nieuwe sociale orde, die gebaseerd is op solidariteit en economisch welzijn voor allen. Dat is het syndicalisme in theorie en praktijk.

BRIEF AAN HAVELOCK ELLIS (24)

Bristol, 8 november 1925

Beste mijnheer Ellis,

Uw vriendelijke brief van 24 oktober werd me naar deze stad doorgestuurd, waar ik sinds 16 oktober ben om een reeks lezingen over het Russische drama te houden. Dezelfde reeks zal ik herhalen in Londen in het Keats House, te beginnen op 12 november. Ik durf niet te hopen dat u zin of tijd hebt enkele van de lezingen bij te wonen, die u kunnen interesseren. Maar als u zou kunnen, zou ik inderdaad heel blij zijn.

Hartelijk dank voor de vriendelijke waardering van My Disillusionment in Russia (25). Uw welwillende woorden betekenen veel voor mij, maar waarom denkt u dat ik het niet met u eens ben over de mogelijkheden van een revolutie om werkelijk anarchisme voort te brengen? Ik ben het er wel mee eens. Voorzover ik me kan herinneren, heb ik nooit geloofd dat revoluties een nieuwe sociale structuur zullen inleiden, die op individuele vrijheid en vrijwillige samenwerking zal berusten. Ik geloof WEL dat het huidige stelsel niet zal verdwijnen zonder een gewelddadige opstand. Niet omdat ik voor geweld ben, maar omdat oude instellingen een enorme hardnekkigheid vertonen om voort te blijven bestaan. Ik heb echter in het verleden niet geloofd en het komt zeker nu niet in me op, dat een gewelddadige verandering van instellingen genoeg zou zijn om een nieuw tijdperk in te luiden.

Het is waar dat mijn Russische ervaringen me hebben doen zien wat ik voordien niet zag, namelijk de dwingende noodzaak van opvoedkundig

werk, dat de mensen zou kunnen helpen bevrijden van hun diepgewortelde fetischismen en bijgeloven. Met vele revolutionairen geloofde ik dwaas dat het belangrijkste was om de bevolking in opstand te brengen tegen onderdrukkende instellingen en dat al het andere vanzelf zou gaan. Sinds het bedrieglijke ervan heb ik van Bakoenin geleerd dat de "geest der vernietiging" ook een opbouwend element bevat - hoezeer ik hem in andere opzichten ook blijf eerbiedigen.

Het Russische experiment heeft zonder meer nagelaten deze gedachte gestalte te geven. De mensen die zo heldhaftig de revolutie maakten, werden zo gemakkelijk in het gareel gebracht en werden zo gemakkelijk ondergeschikt gemaakt aan de communistische staat, omdat hen geleerd was dat het voldoende is een revolutie te maken, de rest komt vanzelf wel. Twee jaar in Rusland dwongen me mijn waarden te herzien. Ik verzeker u dat dat niet gemakkelijk was. Ik heb ontdekt dat niet wat andere mensen van je denken het moeilijkst te dragen is, maar wat je van jezelf denkt. Net zo moeilijk is het besef dat je het bij het verkeerde eind had. Wel, er bleef niets anders over dan de feiten onder ogen te zien, wat ik geloof ik gedaan heb.

Ik herhaal dat ik nog steeds geloof dat sociale veranderingen niet hebben plaatsgevonden en niet kunnen plaatsvinden zonder strijd. Tenslotte zijn revoluties niets anders dan breekpunten van toegenomen evolutionaire krachten. Een dergelijk breekpunt is inherent aan de natuur en komt tot uitdrukking in gewelddadige stormen. Evenzo zijn de krachten inherent aan het leven. Elke verandering van het oude naar iets nieuws schept gewelddadige opstanden in ons wezen. Dergelijke opstanden vinden dus ook plaats in het sociale en economische leven van de wereld. Maar ik ben tot de conclusie gekomen dat de mate van geweld in een revolutie

volledig zal afhangen van de mate van voorbereiding van de met elkaar in conflict zijnde krachten - de mate van INWENDIGE voorbereiding.

Met voorbereiding bedoel ik het uitgroeien boven oude gewoontes en ideëen. Ik weet dat dat een moeilijk proces is en toch zullen de mensen zich bewust moeten zijn van het proces en bereid zijn het te doorlopen als revoluties niet willen eindigen in een nieuw despotisme dat het oude in tirannie overtreft, wat in het verleden het geval was. Ik besef dat we net zo min revoluties kunnen maken als voorkomen. Ze zijn zo onontkoombaar als orkanen. Maar we kunnen tenminste een eindeloze herhaling van de fouten en wreedheden uit het verleden voorkomen. In mijn kritische werk tegen het huidige regiem in Rusland word ik voortdurend geconfronteerd met de suggestie dat de Bolsjewieken per slot van rekening alleen maar de methoden van de Jacobijnen herhalen en niet anders konden. Dat lijkt een absurd standpunt, vooral van mensen die hun geloof in de vooruitgang uitspreken. Ik kan nooit begrijpen wat ze bedoelen met vooruitgang, als ze het eens zijn met de in het verleden gehanteerde methoden. Voor mij betekent vooruitgang niet alleen verandering van ideëen, maar ook van methoden. Daar zitten we dan, 140 jaar na de Franse Revolutie, met vooruitgang op elk gebied van het menselijk denken en maatschappelijke aangelegenheden en toch hebben we niets beters weten te ontwikkelen dan een fotografische herdruk van de methoden van de Franse Revolutie. In feite hebben we, om een Amerikaanse uitdrukking te gebruiken, "de Franse Revolutie beter overgedaan". Zelfs toen de Jacobijnen op het hoogtepunt van hun macht stonden, slaagden ze er niet in elke gedachte, elke levensadem zo volledig te on-

derdrukken als de Bolsjewieken nu doen. Ik vind daarom datde houding van veel mensen jegens Rusland en de Russische realiteit alleen maar grote geestelijke verwarring en onwelwillendheid of onvermogen om de feiten onder ogen te zien, aantoont.

Neem bijvoorbeeld de houding van de socialistische en vakbondselementen in dit land. Ze doen hun uiterste best om het voortgaande getij der reactie in te dammen, en terecht. Toch willen dezelfde mensen niets te maken hebben met ook maar de geringste kritiek op de verschrikkelijke reactie in Rusland. Alle goede mensen, zoals Shaw, Col. Wedgwood, Wells, de heer Lansbury (26) en de rest, haastten zich de communisten te verdedigen, wat natuurlijk heel prijzenswaardig is. Toch bewaren ze het stilzwijgen over het gruwelijke feit dat politieke tegenstanders van het regiem in Rusland zelfs niet het recht hebben te vragen op borgtocht vrijgelaten te worden of zich te verdedigen. Om eerlijk te zijn, kan ik dergelijke tegenstrijdigheden niet uitstaan. Ik ben het zeker niet eens met de vervolging van communisten. Maar hiertegen protesteren en je mond houden over een evengroot, zo niet groter kwaad, daar dergelijke zaken in Rusland gebeuren in naam van het socialisme (27), is voor mij smerige hypocritie.

Wel, ik zou door kunnen blijven gaan, maar ik wil u niet lastig vallen met een lange brief. Ik wil echter wel dat u weet dat ik niet zo dom ben te geloven dat revoluties in het gunstigste geval tot anarchisme zullen leiden. Ze kunnen de weg effenen, maar er zal nog geweldig veel werk verricht moeten worden voor het anarchisme de basis zal vormen van individueel en maatschappelijk leven. Van één ding ben ik echter zeker, dat geen enkele andere theorie de inherente kwaliteit bezit om

individuele vrijheid en sociale harmonie tot stand te brengen.

Vriendelijke groeten

SOCIALISME: GEVANGEN IN DE POLITIEKE VAL

De legende leert ons dat gezonde, pasgeboren kinderen de jaloezie en haat van kwade geesten opwekten. Tijdens de afwezigheid van de trotse moeders slopen de boosdoeners de huizen binnen, ontvoerden de babies en lieten mismaakte, afzichtelijke monsters achter.

Met het socialisme is hetzelfde gebeurd. Jong en krachtig schreeuwde het de wereld haar verzet toe, waardoor het de jaloezie der kwaadaardigen opwekte. Ze slopen toe toen het socialisme dat het minst verwachtte en maakten zich uit de voeten met achterlating van een mismaakte, die nu voortstrompelt onder de naam socialisme.

Bij haar geboorte verklaarde het socialisme alle gevestigde instellingen de oorlog. Haar doel was elke onrechtvaardigheid te vellen en te vervangen door economisch en sociaal welzijn en harmonie.

Twee fundamentele beginselen gaven het socialisme leven en kracht: het loonstelsel en diens meester, het persoonlijke eigendom. De wreedheid, misdadigheid en onrechtvaardigheid van deze beginselen waren de vijanden waartegen het socialisme haar bitterste aanvallen en kritiek richtte. Daar persoonlijk eigendom en het loonstelsel de sterkste steunpilaren van de maatschappij zijn, werd iedereen die hun wreedheid wilde aantonen, veroordeeld als een vijand van de maatschappij, een gevaarlijke figuur, een revolutionair. Er was een tijd dat het socialisme deze bijnamen met opgeheven hoofd droeg en voelde dat de haat en vervolgingen van haar vijanden haar beste eigenschappen waren.

Niet het socialisme dat gevangen is in de val der kwaadaardigen, de politieke monsters. Dit soort socialisme heeft of de onwrikbare aanvallen op het bolwerk van het huidige stelsel ge-

heel opgegeven of is zwakker geworden en van vorm veranderd en onherkenbaar geworden.

Het doel van het socialisme is tegenwoordig het misdadige pad van de politiek als middel om de staat te veroveren. Toch is het juist de staat die het machtigste wapen vormt ter ondersteuning van het persoonlijk eigendom en ons verkeerde en ongelijke systeem. Het is de macht die het systeem verdedigt tegen elke opstandige, bewust revolutionaire aanval.

De staat is georganiseerde uitbuiting, georganiseerde macht en misdaad. En voor de hypnotiserende manipulatie van ditzelfde monster is het socialisme een gewillige prooi geworden. De vertegenwoordigers van het socialisme zijn toegewijder in hun godsdienstige geloof in de staat dan de conservatiefste staatsaanhangers.

Het socialistische verwijt is dat de staat niet half genoeg gecentraliseerd is. De staat, zeggen zij, moet niet alleen het politieke gebied van de maatschappij controleren, zij moet de opperbeheerder worden, alsmede de bron van het industriële leven van de bevolking, omdat alleen daardoor bijzondere voorrechten, trusts en monopolies zouden kunnen verdwijnen. Het komt nooit bij deze aborteurs van een grote gedachte op dat de staat de koudste, meest onmenselijke monopolist is en dat zodra de economische diktatuur zou worden toegevoegd aan de al hoogste politieke macht van de staat, haar ijzeren hielen dieper zouden snijden in het vlees van de arbeid dan van het huidige kapitalisme.

Natuurlijk zal gesteld worden dat het socialisme niet naar een dergelijke staat streeft, dat het een werkelijke, rechtvaardige, democratische, oprechte staat wil. Helaas, de werkelijke, oprechte en rechtvaardige staat is net als de ware, oprechte, rechtvaardige God, die tot nu toe nooit ontdekt is. De ware God is

volgens goede christenen vriendelijk en liefdevol, rechtvaardig en oprecht. Maar wat heeft hij bewezen in werkelijkheid te zijn? Een tirannieke, oorlogszuchtige, bloeddorstige en onrechtvaardige God. Hetzelfde is het geval met de staat, of die nu een republikeinse, democratische of socialistische kleur heeft. Altijd en overal heeft zij gestaan en moet ze staan voor de suprematie en daardoor voor slavernij, onderwerping en afhankelijkheid.

Wat moeten de politieke toneelknechten grinniken als ze de stormloop van de bevolking op de nieuwste voorstelling van het politieke toneelstuk zien. De arme, bedrogen, kinderlijke mensen die eeuwig en altijd leven op het politieke patentgeneesmiddel, of dat nu de republikeinse olifant, de democratische koe of de socialistische muilezel is, waarvan het knorren alleen maar een nieuw deuntje uit de politieke muziekdoos is.

De modderige wateren van het politieke leven stijgen een tijdlang, terwijl zich daaronder het gigantische, vraatzuchtige, tweedracht zaaiende, corrupte en verdorven beest beweegt, dat meedogenloos zijn slachtoffers verslindt. Alle politici zijn, hoe eerlijk ze ook mogen zijn (als een dergelijke afwijking ook maar enigszins denkbaar is) niets anders dan kleinzielige hervormers en als zodanig bestendigers van het huidige stelsel.

Aanvankelijk was het socialisme absoluut en onherroepelijk tegen dit stelsel gekant. Het was anti-autoritair, anti-kapitalistisch, anti-godsdienstig; kortom, het kon en wilde met geen enkele tegenwoordige instelling vrede sluiten. Maar omdat het door de kwade geesten der politiek op een dwaalspoor werd gebracht, belandde het in de val en nu heeft het nog maar één verlangen - zich te schikken

naar de nauwe grenzen van haar kooi, deel van dezelfde macht die het mooie kind van het socialisme heeft vermoord en een afzichtelijk monster heeft nagelaten.

Sinds de dagen van de oude Internationale, sedert de strijd tussen Bakoenin en Marx en Engels heeft het socialisme langzaam maar zeker haar strijdlust verloren - haar strijdbare geest en sterke revolutionaire neigingen - daar het steeds meer toegelaten heeft zich te laten misleiden door politiek gewin en overheidsbetrekkingen. En het socialisme is steeds machtelozer geworden om zich uit de politieke hypnose wakker te schudden, waardoor apathie en passiviteit verspreid werden naarmate de politieke successen toenamen.

De massa's worden gedrild en geconserveerd voor de politieke koelkamer van de socialistische campagnes. Elke direkte, onafhankelijke en moedige aanval op het kapitalisme en de staat wordt ontmoedigd of verboden. De domme kiezers wachten geduldig de ene politieke vertoning na de andere af tot de kameraden acteurs in het theater een show opvoeren en misschien voor een nieuwe stunt zorgen. Intussen dienen de socialistische congreslieden meterslange resoluties voor de prullenmand in en stellen de bestendiging van dezelfde zaken voor die het socialisme eens van plan was omver te werpen. En de socialistische burgemeesters zijn bezig de zakenbelangen van hun steden veilig te stellen, dat ze in vrede mogen leven, een socialistische burgemeester zal hen nooit schade berokkenen. En als dergelijke Jan Klaassen en Katrijn voorstellingen bekritiseerd worden, worden de getrouwe socialistische aanhangers verontwaardigd en zeggen dat we moeten wachten tot de socialisten de meerderheid hebben.

De politieke val heeft het socialisme van

een trotse, onverzoenlijke houding van een revolutionaire minderheid, die zaken van fundamenteel belang en de bolwerken van rijkdom en macht bestrijdt, veranderd in een kamp van intriganten, de logge politieke meerderheid, die zich bezig houdt met onbelangrijke dingen, met zaken die nauwelijks de kern raken, maatregelen die gebruikt zijn als politiek aas door lauwe hervormers: bejaardenvoorzieningen, initiatief ontwerpen en referenda, het herroepen van uitspraken en andere soortgelijke opzienbarende en verschrikkelijke zaken.

Om deze "revolutionaire" maatregelen te bereiken, gaat de élite in de socialistische gelederen door de knieën vóór de meerderheid, daarbij het palmblad van het compromis dragend en zich overgevend aan elk bijgeloof, elk vooroordeel, elke domme traditie. Zelfs de socialistische politici weten dat de stemmende meerderheid intellectueel ongelooflijk onwetend is, dat het nauwelijks het ABC van het socialisme kent. Je zou daarom denken dat het doel van deze "wetenschappelijke" socialisten het verheffen van de massa tot intellectuele hoogte zou zijn. Maar niets daarvan. Dat zou de gevoelens van de meerderheid te zeer kwetsen. Daarom moeten de leiders afdalen tot het lage niveau van hun kiezers, daarom moeten ze de onwetendheid en de vooroordelen van de kiezers tegemoet komen. En dat is precies wat het socialisme gedaan heeft sinds het gevangen raakte in de politieke val.

Eén van de gemeenplaatsen van het socialisme is tegenwoordig de evolutie idee. Laten we in godsnaam geen revolutie krijgen, wij zijn vreedzame mensen, we willen evolutie. Ik zal nu niet proberen te bewijzen dat evolutie de groei van een lagere naar een hogere geestestoestand moet betekenen en dat socialisten dus vanuit hun eigen evolutionaire standpunt jammerlijk gefaald hebben, daar ze al hun oorspronkelijke beginselen hebben teruggenomen. Ik wil alleen deze wonderbaarlijke zaak, de socialistische evolutie, onderzoeken.

Dankzij Karl Marx en Engels zijn we ervan verzekerd dat het socialisme zich van utopie tot wetenschap heeft ontwikkeld (28). Rustig aan heren, het utopische socialisme zou zich niet in de politieke val hebben laten lokken, het zou nooit vrede hebben gesloten met het moorddadige stelsel, het heeft enthousiasme, vuur, moed en idealisme opgewekt en inspireert nog steeds. Het is een vorm van socialisme, die niets te maken wil hebben met de walgelijke, kruiperige compromissen van Berger, Hillquit (29), Ghent en andere dergelijke "wetenschappelijke" heren.

Elke moedige poging om een grote verandering te brengen in de bestaande situatie, elke verheven visie over nieuwe mogelijkheden voor het menselijke ras wordt bestempeld als utopisch. Als het "wetenschappelijke" socialisme activiteit gaat vervangen door stilstand, moed door lafheid, durf door berusting, trots door onderdanigheid, dan hadden Marx en Engels ondanks alle diensten die ze het socialisme hebben bewezen, misschien beter niet hebben kunnen leven.

Maar ik ontken dat het zogenaamde wetenschappelijke socialisme bewezen heeft superieur te zijn aan het utopische socialisme. Zeker als we het falen van enkele voorspellingen van de grote profeten onderzoeken, zullen we zien hoe arrogant en aanmatigend de wetenschappelijke stellingen zijn. Marx was ervan overtuigd dat de middenklasse van het strijdtoneel zou verdwijnen, waardoor er slechts twee elkaar bestrijdende klassen zouden overblijven, de kapitalistische en de proletarische klasse. Maar de middenklasse is zo brutaal geweest kameraad Marx niet te gehoorzamen.

De middenklasse groeit overal en is inderdaad de sterkste bondgenoot van het kapitalisme.

In feite is de middenklasse nog nooit zo sterk geweest als tegenwoordig, waarvoor duizend voorbeelden kunnen worden aangehaald, maar met name door te wijzen op de hoge heren in de socialistische beweging - advocaten, ministers en kleine zakenlieden - die de beweging teisteren. Ze maken van het socialisme een respectabele, burgerlijke, gezagsgetrouwe beweging, omdat zijzelf die stroming vertegenwoordigen. Het is onvermijdelijk dat ze gebruik maken van propagandamiddelen die bij iedereen in de smaak vallen en het stelsel van diefstal en uitbuiting versterken.

Marx voorspelde dat de arbeider armer zou worden in verhouding tot het toenemen van de rijkdommen. Dat gebeurde echter niet op de manier die Marx hoopte. De arbeidersmassa's worden wel armer, maar dat heeft de opkomst van een arbeidsaristocratie in de arbeidersgelederen **niet** verhinderd. Een klasse van snobs, die - dankzij hogere lonen en gerespecteerde posities, maar voornamelijk omdat zij iets gespaard hebben of zich enig eigendom verworven hebben - heeft elk medeleven met de eigen soort verloren en verklaart zich nu op luide toon tegen revolutionaire middelen. De waarheid is dat de gehele tegenwoordige socialistische partij gerecruteerd wordt uit deze arbeidsaristocratie; daarom willen ze niets te maken hebben met diegenen die voor revolutionaire, anti-politieke methoden zijn. De mogelijkheid burgemeester of congreslid te worden of een hoge functie te bekleden, is te verleidelijk om deze parvenus iets te laten ondernemen dat een dergelijke schitterende kans in gevaar zou kunnen brengen.

Maar hoe zit het dan met het veelgeprezen klassebewustzijn van de arbeiders, dat zoiets toestaat? Waar en hoe laat zich dat gelden? Als het een aangeboren kwaliteit was, zouden

de arbeiders dat al lang hebben laten zien en hun eerste daad zou dan het opruimen van advocaten, ministers en zwendelaars in onroerende goederen, de meest parasiterende figuren in de maatschappij, uit de socialistische gelederen geweest zijn.

Klassebewustzijn kan nooit getoond worden in de politieke arena, want de belangen van de politicus en de kiezer zijn niet gelijk. De één mikt op een functie, terwijl de ander voor de kosten moet opdraaien. Hoe kan er dan begrip tussen hen bestaan?

Solidariteit van belangen ontwikkelt het klassebewustzijn, wat is aangetoond in de syndicalistische en elke andere revolutionaire beweging, in het bewuste pogen het huidige stelsel omver te werpen, in de grote oorlog die ten behoeve van een nieuw bouwwerk gevoerd wordt tegen elke huidige instelling.

De politieke socialisten bekommeren zich in het geheel niet om een dergelijk klassebewustzijn. Integendeel, ze bestrijden het op leven en dood. In Mexico wordt klassebewustzijn getoond, zoals sinds de grote Franse Revolutie niet meer voorgekomen is. De werkelijke en ware proletariërs, de beroofde en tot slaaf gemaakte dwangarbeiders vechten voor land en vrijheid. Het is waar dat ze niets weten van de theorie van het wetenschappelijke socialisme of van de materialistische geschiedopvatting, zoals die wordt verkondigd in Marx's Das Kapital, maar ze weten met mathematische nauwkeurigheid dat ze als slaaf verkocht zijn. Ze weten ook dat hun belangen tegengesteld zijn aan die van de landrovers en dat ze tegen die klasse, tegen die belangen in opstand zijn gekomen.

Hoe staan de klassebewuste monopolisten van het wetenschappelijke socialisme tegenover deze prachtige opstand? Met kreten als "bandieten, piraten, anarchisten, domkoppen" - die niet in

staat zijn de economische noodzaak te begrijpen of te interpreteren. En, wat voorspelbaar is, het verlammende effect van de politieke val staat hen niet toe hun sympathie uit te drukken voor de verfijnde woede van de onderdrukten. Het moet binnen knellende, legale banen gebeuren, terwijl de Indiaanse Yaquis, de Mexicaanse dwangarbeiders, alle wetten overtreden, alle eigendom aangevallen hebben en zelfs zo brutaal zijn geweest het land te onteigenen van de onteigenaars, ze hebben hun tirannen en beulen teruggedrongen. Hoe kunnen vreedzame sollicitanten naar politieke baantjes dergelijk gedrag dan ook goedkeuren? Daar het socialisme haar best doet voor de vleespotten van de staat, de trouwste beschermer van het eigendom, kan het zich onmogelijk aansluiten bij een beweging die zo brutaal het eigendom aanvalt. Aan de andere kant is het geheel in overeenstemming met de politieke doelen van de partij om diegenen die zouden kunnen bijdragen aan de kieskracht van het klassebewuste socialisme, aan zich te binden. Zie hoe zacht de godsdienst wordt aangepakt, hoe het drankverbod wordt goedgekeurd, hoe het anti-Aziatische en negerprobleem wordt behandeld, kortom, hoe elk spookachtig vooroordeel met fluwelen handschoenen wordt aangepakt om maar geen tere zieltjes te kwetsen.

Noten

De hiervolgende noten hebben ten doel de lezer op enkele punten nader in te lichten over Emma Goldman en haar rol in de anarchistische beweging.

(1)-Living my life (2 delen) (1931) werd in 1970 herdrukt bij "Dover" te New York. Van dit werk bestaat ook een verkorte, éénde-lige editie. Anarchism and other essays (1911) werd eveneens herdrukt door "Dover" en wel in 1969. The crushing of the Russian Revolution (1922) werd in 1968 bij de "Underground Press" te Berlijn, samen met Rudolf Rocker's Der Bankerott des russischen Staats-Kommunismus (1921), in een Duitse vertaling uitgegeven onder de titel Die Ursachen des Niederganges der russischen Revolution. My disillusionment in Russia werd in 1970 herdrukt bij "Crowell" te New York. Deze uitgave bevat naast het gelijknamige werk uit 1923 ook My further disillusionment in Russia (1924). Mother Earth, het door Emma Goldman uitgegeven tijdschrift, werd in 1970 herdrukt bij "Greenwood" te New York. Al op blz. 1 heb ik Red Emma speaks en Nowhere at home genoemd.

(2)-Zie bijvoorbeeld:
R.Drinnon- "Two commemorations. 1.Emma Goldman, Alexander Berkman and the dream we hark back to. 2. Back to the future". in: Anarchy 114 (vol.10, no.8), augustus 1970, waarin tevens een voordien niet gepubliceerde brief van Emma Goldman is opgenomen.
H.Ramaer -"Emma Goldman". in: De Nieuwe Li-

nie, 9 februari 1977.
L.Joris -"Rode Emma, een anarchistisch leven". in: De Haagse Post, 19 augustus 1978.
G.Woodcock - "Anarchists who returned: Kropotkin, Goldman and Berkman in Russia, 1917-1921". in: Maatstaf, no.11, november 1976.
H.J.Goldberg- "Goldman and Berkman view the bolshevik regime". in: The Slav. and East European Review, 1975.
R.Uittenhout-Alexander Berkman in Amerika en Rusland". in: De Vrije Socialist, nummer 12, december 1976.

Ook in de diverse handboeken krijgt Emma Goldman, die samen met Berkman één van de hoofdpersonen is in Ragtime van E.L. Doctorow (New York, 1976. Bantam), ruime aandacht. Enkele voorbeelden:

G.Jacker-The black flag of anarchy, antistatism in the United States. New York, 1968 (Scribner).
P.Avrich-The Russian anarchists. Princeton, 1967 (Princeton University Press).
T.Draper-The roots of American communism. New York, 1963 (Viking).
D.Z.Mairowitz-The radical soap opera, an impression of the American Left from 1917 to the present. Londen, 1974 (Wildwood)
G.Woodcock-Anarchism, a history of libertarian ideas and movements. Harmondsworth, 1975 (Penquin).

(3)-Het "Wereldvenster" te Baarn bracht dit jaar deel 1 van Living my life op de markt onder de titel Mijn leven.

(4)-R.W.Kern -"Anarchist principles and Spanish reality:Emma Goldman as a

participant in the Civil War 1936-39". in: Journal of contemporary history, vol.11, no. 2 & 3, juli 1976.

(5)-R.Drinnon-Rebel in paradise, a biography of Emma Goldman. Boston, 1970 (Beacon); is m.i. de beste biografie.
A.K.Shulman-To the barricades, the anarchist life of Emma Goldman. New York, 1971 (Crowell).
J.Ishill-Emma Goldman, a challenging rebel. Berkeley, 1957 (Oriole).

(6)-Bij "Bas Moreel" te Wageningen verscheen dit jaar een bundel essays van Emma Goldman: De nieuwe vrouw. Het bevat vier artikelen uit Anarchism and other essays: De tragedie van de vrouwenemancipatie, Vrouwenstemrecht, De handel in vrouwen, Huwelijk en liefde.

(7)-Zie voor Johann Most (1846-1906) vooral:

R.Rocker-Johann Most, das Leben eines Rebellen. Berlijn, 1924 (Freie Gesellschaft).
H.Karasek-Johann Most mit dem schiefen Maul, Restauration an einem entstellten Porträt. Frankfurt, z.j. (Freie Gesellschaft).

Zie voor de latere verwijdering tussen Goldman en Most: Living my life. blz. 75 e.v.

(8)-Living my life. blz. 26 e.v.

(9)-Alexander Berkman-Prison memoirs of an anarchist (1912; herdrukt door "Schocken" te New York in 1970). blz. 33 e.v.

(10)-Zie voor Goldman's mening over Czolgosz: "The assassination of McKinley" (1931). in: Red Emma speaks.

(11)-Zie onder meer:

Z.Chaffee jr.-Free speech in the United States. New York, 1969

(Atheneum).

F.S.Haiman-Freedom of speech, issues & cases. New York, 1967 (Random).

(12)-Emma Goldman schreef naast My disillusionment in Russia, My further disillusionment in Russia en The crushing of the Russian Revolution:

-The truth about the Bolsheviki. New York, 1918 (Mother Earth).

-Russia and the British Labour Delegation's Report. Londen, 1925 (British Committee for the defence of political prisoners in Russia). Naast deze pamfletten verschenen veelvuldig artikelen van haar hand in bladen als "Freedom", "Der Sozialist" en Vanguard". Richard Drinnon geeft in Rebel in paradise chronologisch bijna alle artikelen met naam, plaats, blad en datum. (blz. 320-321).

De belangrijkste publicaties van Berkman over Rusland zijn:

-The Bolshevik Myth (diary 1920-1922), New York, 1925 (Boni & Liveright).

-The anti-climax:the concluding chapter of my Russian diary 'The Bolshevik Myth'. Berlijn, 1925 (op eigen kosten uitgegeven, omdat er geen uitgever voor te vinden was).

-The Russian tragedy (a review and an outlook). Berlijn, 1922 (Der Syndikalist). Al in hetzelfde jaar verscheen er een Nederlandse vertaling, van de hand van W.Caspers, bij "Libertas" te Amsterdam.

-The Kronstadt Rebellion. Berlijn, 1922 (Der Syndikalist).

-The Russian Revolution and the Communist Party. Berlijn, 1922 (Der Syndikalist); geschreven met Goldman, Schapiro en Borovoi. De drie laatstgenoemde pamfletten

werden in 1976 herdrukt bij "Cienfuegos" te Orkney. Ook Berkman schreef over zijn Russische ervaringen in tal van tijdschriften, zoals "Der Syndikalist", "i 10", "Grondslagen" en "La Revue Anarchiste".

(13)-Zie: J.J.Martin-Men against the state, the expositors of individualist anarchism in America, 1827-1908. Colorado Springs, 1970 (Myles).

(14)-Geciteerd door Richard Drinnon in zijn inleiding bij Anarchism and other essays. blz. vi.

(15)-Men against the state. blz. 276.

(16)-J.P.Diggins-The American Left in the twentieth century. New York, 1973 (Harcourt Brace Jovanovich Inc.) blz.166.

(17)-Bedoeld wordt de "Haymarket affaire", als gevolg waarvan zeven anarchisten ter dood werden veroordeeld (1886). Zie vooral: H.David-The history of the Haymarket Affair. New York, 1963 (Collier).

(18)-Gehouden in september 1867 te Londen. Zie: Documents of the First International. 5 delen. Moskou, 1964 (Progress). Deel 2: 1866-1868.

(19)-Pelloutier stierf in maart 1901.

(20)-Proudhon, die via aanvullende verkiezingen in 1848 in de Assemblée Nationale gekozen werd, betreurde later deze uitverkiezing. Zie b.v. Les confessions d'un révolutionnaire pour servir à l'histoire de la Révolution de février (1849). (herdrukt in een Duitse vertaling bij "Rowohlt" in Reinbek bei Hamburg in 1969). Voordat Johann Most anarchist werd, maakte hij enkele malen deel uit van de Duitse Rijksdag. F.Domela Nieuwenhuis stelde; "De tijd van mijn kamerlidmaatschap was voor mij een hoogst onaangename, want men

krijgt een onbevredigend gevoel in dat milieu". (Van christen tot anarchist en ander werk van F.Domela Nieuwenhuis, geselecteerd door Albert de Jong. Utrecht-Antwerpen, 1970. Bruna. blz. 55).

(21)-Zie b.v. haar artikel "Patriotism:a menace to liberty" (1908?). in:Anarchism and other essays.

(22)-Zie o.a. "Preparedness:the road to universal slaughter" (1915). in:Red Emma speaks.

(23)-Zie voor deze staking van 1912, waarin Berkman een actieve rol speelde:
T.Draper-The roots of American communism.
P.S.Foner-History of the labour movement in the United States. 4 delen. New York, 1975 (New World). Deel 4.

(24)-Bij aankomst in Londen op 12 november 1924, werd Emma Goldman daar o.m. verwelkomd door Havelock Ellis, die zich echter niet wilde aansluiten bij haar kritiek op de situatie in Rusland: hij vond dat Rusland zijn eigen zaken moest regelen. Later, in 1938, wist ze Ellis te bewegen haar "Comité voor Internationale Anti-Fascistische Solidariteit" te steunen.

(25)-Zie voor het ontstaan van dit werk en de moeilijkheden rond het uitgeven ervan: Rebel in paradise. blz. 245-247.

(26)-George Lansbury, medewerker van de Londense "Daily Herald" ontmoette Emma Goldman in Rusland, waar hij een (positieve) reportage voor zijn krant schreef. Samen met Goldman , Berkman en Schapiro bezocht Lansbury Kropotkin in maart 1920. Zie: Goldman's "Erinnerungen an Kropotkin". in: Die Ursachen des Niederganges der russischen Revolution.

(27)-Zie bijvoorbeeld:
I.Steinberg-Gewalt und Terror in der Revolution, das Schicksal der Erniedrigten und Beleidigten in der russischen Revolution. Berlijn, 1974 (Karin Kramer).
Voline-The unknown revolution 1917-1921. Michigan, 1974 (Black & Red).
G.P.Maximoff-The quillotine at work, 20 years of terror in Russia. Chicago, 1940.

(28)-Zie: F.Engels-De ontwikkeling van het socialisme van utopie tot wetenschap. Nijmegen (SUN).
Arthur Lehning heeft in "De catechismus van het marxisme" (1948) (herdrukt in de bundel De draad van Ariadne. Amsterdam, 1966. Polak & Van Gennep) de wetenschappelijke pretenties van het marxisme op uitstekende wijze bestreden.

(29)-Morris Hillquit (1869-1933), advocaat en één van de belangrijkste leden van de Amerikaanse socialistische partij. Hij keerde zich als één van de weinigen in zijn partij tegen de deelname van Amerika aan de Eerste Wereldoorlog. Toen Berkman door zijn anti-militaristische aktiviteiten in de gevangenis belandde, zette Hillquit, die toen kandidaat stond voor het burgemeesterschap van New York, zich voor hem in. Hillquit's History of socialism in the United States (1903) werd in 1971 herdrukt door "Dover" te New York.

5082

FONDSLIJST ANARCHISTIESE UITGAVEN
NAJAAR 1978

BESTELWIJZE: bij voorkeur door storting
op postgiro 2879208
t.n.v. penningmeester A.U.
Postbus 1329
Amsterdam

bestelnr.		prijs	incl. porto
03	H.Ramaer-Staat en monopolie-kapitalisme.39 blz.	f 1,90	f 3,10
05	W.Reich-Fascisme en massa-psychologie.27 blz.	- 1,90	- 3,10
13	A.Constandse-A.Lehning-Anarcho-syndikalisme.40 blz.	- 1,90	- 3,10
19	C.Meyer-Wichman-Solidarité Ouvrière. De direkte arbeidersorganisatie.78 blz.	- 4,-	- 5,70
20	J.J.Giele-Arbeiderszelfbestuur in Spanje.230 blz.	- 12,50	- 15,25
23	A.Lehning-De arbeid vrij. 72 blz.	- 5,-	- 6,70
24	Grondslagen. 2 delen. Herdruk van het orgaan van het N.S.V. 600 blz.	- 35,-	- 39,-
12	Bakoenin over anarchisme, staat en diktatuur. 50 blz. kwarto.	- 4,-	- 5,70

In voorbereiding

A.Berkman-Het Russische treurspel.(nw. vert.)
M.Bakoenin-Drie essays. (nw. vert.)
Een studie over het NSV van E.v.d.Tuin en V.Bultsma.

ANARCHISTIESE UITGAVEN

POSTBUS 1329

AMSTERDAM